
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՈԴՎԱԾՆԵՐ, ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ

I

ՀԱՅՈՑ ՀԻՆ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔՆԵՐԸ

Միմոն Հմայակյան, Երվանդ Գրեկյան – Վանը հնադարում (Տուրուշպա, Տուշպա, Տոսպ)	3
Մերգեյ Վարդանյան – Վանը միջնադարից մինչև XX դարի սկիզբը	20
Անուշավան Զաքարյան – Վանը Ս. Գորոդեցկու կյանքում և ստեղծագործության մեջ	34
Ավետիս Հարությունյան – Երիտթուրքական հեղաշրջման արձագանքները Վանի նահանգում (1908 թ. հուլիս-օգոստոս)	47
Գայանե Մախմուրյան – Տարածաշրջանային համագործակցության փորձերը և Անդրկովկասյան հանրապետությունների II կոնֆերանսը (1920 թ. ապրիլի 9–22) (ռուս.)	54
Վահան Մելիքյան – Երևանը և Երևանի նահանգը հոկտեմբերյան հեղաշրջումից հետո	72
Քրիստինե Մելքոնյան – Հայկական տարածքների պահանջատիրության հարցը և հայ եկեղեցին 1945–1949 թթ.	94

II

Աելիտա Դուլխանյան – Փարիզի ազգային գրադարանի հայկական ձեռագրա-ցուցակի ֆրեդերիկ Մակլերի առաջաբանը	102
Իզաբելլա Մուրադյան – Հայաստանի Հանրապետության միգրացիոն օրենսդրությունը (1918–1920 թթ.) (ռուս.)	111
Վարդան Դերիկյան – Ձիավոր սրբերի գանձարանային կանոնները	117
Արտաշես Շահնազարյան – Զաքարյան Հայաստանն Իլխանության առաջին շրջանում	129
Գևորգ Թոսունյան – Գրաբարի դարձվածները	141
Գարեգին Թումանյան – Նկատառումներ Հայաստանի ուշբրոնզեդարյան թաղումների գույքին առնչվող որոշ հարցերի վերաբերյալ	147
Վազգեն Համբարձումյան – Բառաքնական դիտարկումներ Երեմիա Մեղրեցու «Բառգիրք հայոցի» մի քանի բառերի շուրջ	161
Հասմիկ Մարգարյան – Վաղարշապատի թրծակավե արձանիկները (ռուս.)	170
Դեվիդ Ստրոնախ (ԱՄՆ) – Էրեբունու արծաթյա պտյակները նոր լույսի ներքո	180
Արմեն Պետրոսյան – Ծիածանը հայոց պատկերացումներում, համեմատական քննություն	198
Սարգիս Պետրոսյան – Արարատյան լեռների հիմնադրամերի և անվանադիրների մասին	220

Թամար Հայրապետյան – Կարմիր կովի մոտիվը հայկական հրաշապատում հեքիաթներում	228
Բենիկ Երիցյան – Հյուսիսային Հայաստանի քարեդարյան մշակույթի ուսումնասիրության արդի վիճակը	242

ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄՆԵՐ

Ալվարդ Ղազիյան – Աբրահամ Կիսիբեկյանի հուշագրությունից	251
--	-----

ԳՐԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ռուբեն Սաֆրասյան – Հարություն Մարության. Հայ ինքնության պատկերագրությունը: Հատոր 1. Ցեղասպանության հիշողությունը և Ղարաբաղյան շարժումը	256
Պավել Չոբանյան – Վ. Բ. Բարխուդարյան. Մոսկվայի և Պետերբուրգի հայկական գաղութների պատմություն (XVIII դարի կես – XX դարի սկիզբ)	260
Սվետլանա Վարդանյան – Սարգիս Հարությունյան. Բանագիտական ակնարկներ	263
Մհեր Կարապետյան – Արարատ Հակոբյան. Հայաստանը Մոսկվայի և Կարսի պայմանագրերում	265
Լիլիթ Հովսեփյան – Աելիտա Դուրխանյան. Ներսես Մոկացի	270
Անուշավան Զաքարյան – Հասմիկ Գուլակյան. Հայագիտության և հայապահպանության հարցեր: Հրապարակախոսություն, երկու հատորով	274
Աննա Ասատրյան – Լիլիթ Երնջակյան. Աշուղական սիրավեպը մերձավորարևելյան երաժշտական փոխառնչությունների համատեքստում	277
Արմեն Կարապետյան – Սուրեն Սարգսյան. Հայ սահմանադրական ռամկավար կուսակցություն (1908–1921 թթ.)	280
Արամ Բարլեզիզյան – Վազգեն Համբարձումյան. Լատինաբան հայերենի պատմություն (14–18-րդ դդ.)	283

ՄԵՐ ՀՈՒՅԵԼՅԱՐՆԵՐԸ

Ռ ադիկ Մարտիրոսյան, Վլադիմիր Բարխուդարյան – Ականավոր գրականագետը (ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Արամ Գրիգորյանի ծննդյան 80-ամյակի առթիվ)	285
Ռ ադիկ Մարտիրոսյան, Վլադիմիր Բարխուդարյան – Ականավոր արաբագետը (պրոֆեսոր Նիկոլայ Հովհաննիսյանի ծննդյան 80-ամյակի առթիվ)	287
Գառնիկ Շախկյան – Ստեղծագործական բեղմնավոր ճանապարհ (ճարտարապետ-գիտնական Մուրադ Հասրաթյանի 75-ամյակի առթիվ)	291
Լիլիա Վարդանյան, Լևոն Աբրահամյան, Համլետ Մարգարյան – Վաստակաշատ գիտնականը (Վախթանգ Շամիլաձեի ծննդյան 75-ամյակի առթիվ) (ռուս.)	295

ԳԻՏԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔ

Գիտական նստաշրջան՝ նվիրված ակադեմիկոս Մկրտիչ Ներսիսյանի 100-ամյակին	299
--	-----

Բովանդակություն	Содержание	Contents	321
Քրիստինե Մելքոնյան – Երիտասարդ արևելագետների XXXI հանրապետական գիտական նստաշրջանը301			
Հարություն Մարության – Վան քաղաքի առաջին հիշատակման 2865-ամյակին նվիրված միջազգային գիտաժողով306			
Աննա Ասատրյան – Մոմիկի ծննդյան 750-ամյա հոբելյանին նվիրված գիտաժողով309			
Ռոման Հովսեփյան, Համլետ Մելքումյան – ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգա- գրության ինստիտուտի երիտասարդ գիտնականների XII միջազգային գիտաժողովը311			
Մանե Մկրտչյան – Վարդգես Սուրենյանցի ծննդյան 150-ամյա հոբելյանին նվիրված գիտաժողով315			

ԼՐԱՏՈՒ

ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի ընդհանուր ժողովը317	
Դերենիկ Սուրադյան318	

СОДЕРЖАНИЕ

СТАТЬИ, СООБЩЕНИЯ

I

ДРЕВНИЕ СТОЛИЦЫ АРМЕНИИ

Симон Амаякян, Ерванд Грекян – Ван в древности (Турушпа, Тушпа, Тосп)3	
Сергей Варданян – Ван со средневековья до начала XX века20	
Анушаван Закарян – Ван в жизни и творчестве С. Городецкого34	
Аветис Арутюнян – Отклики младотурецкого переворота в Ванской губернии (июль–август 1908 г.)47	
Гаянэ Махмурян – Попытки регионального сотрудничества и II Конференция Закавказских республик (9–22 апреля 1920 г.) (на русском языке)54	
Ваан Меликян – Ереван и Ереванская губерния после октябрьского переворота72	
Кристине Мелконян – Вопрос о требовании возврата армянских территорий и Армянская церковь в 1945–1949 гг.94	

II

Аэлиа Долуханян – Предисловие Фредерика Маклера к каталогу армянских рукописей Парижской национальной библиотеки102	
Изабелла Мурадян – Миграционное законодательство Республики Армения (1918–1920 гг.) (на русском языке)111	
Вардан Деврикийан – Каноны о всадниках-святых в гандзаранах117	

Арташес Шахназарян – Захаридская Армения в первый период Ильханства	129
Геворг Тосунян – Фразеологизмы древнеармянского языка	141
Гарегин Туманян – Замечания о некоторых вопросах об инвентаре позднебронзовых погребений Армении	147
Вазген Амбарцумян – Этимологические замечания о некоторых словах «Армянского словаря» Еремии Мегреци	161
Асмик Маркарян – Терракотовые статуэтки из Вагаршапата (на русском языке)	170
Дэвид Стронах (США) – Серебряные ритоны из Эребуни в новом свете	180
Армен Петросян – Радуга в армянских представлениях. Сравнительный анализ	198
Саргис Петросян – О древних названиях и эпонимах Араратских гор	220
Тамар Айрапетян – Мотив красной коровы в армянских волшебных сказках	228
Беник Ерицян – Современное состояние изучения культуры каменного века на территории северной Армении	242

ПУБЛИКАЦИИ

Алвард Газиян – Из мемуаров Абраама Кисибекяна	251
---	-----

РЕЦЕНЗИИ

Рубен Сафрастян – Арутюн Марутян. Иконография армянской идентич- ности. Том I. Память о геноциде и карабахское движение	256
Павел Чобанян – В. Б. Бархударян. История армянских общин Москвы и Петербурга (середина XVIII века – начало XX века)	260
Светлана Варданян – Саргис Арутюнян. Фольклористические очерки	263
Мгер Карапетян – Арарат Акопян. Армения в Московском и Карсском договорах	265
Лилит Овсепян – Аэлита Долуханян. Нерсес Мокаци	270
Анушаван Закарян – Асмик Гулакян. Вопросы арменоведения и сохранения армянства. Публицистика в двух томах	274
Анна Асатрян – Лилит Ернджакян. Ашугский любовный сказ в контексте ближневосточных музыкальных взаимодействий	277
Армен Карапетян – Сурен Саргсян. Армянская конституционная демокра- тическая партия (1908–1921 гг.)	280
Арам Барлезиян – Вазген Амбарцумян. История латинизированного армянского (XIV–XVIII вв.)	283

НАШИ ЮБИЛЯРЫ

Радик Мартиросян, Владимир Бархударян – Видный литературовед (к 80-летию академика НАН РА Арама Григоряна)	285
--	-----

Радик Мартиросян, Владимир Бархударян – Видный арабист (к 80-летию профессора Николая Ованесяна)	287
Гарник Шахян – Плодотворный творческий путь (к 75-летию архитектора-ученого Мурада Асратяна)	291
Лилия Варданян, Левон Абрамян, Гамлет Саркисян – Заслуженный ученый (к 75-летию Вахтанга Шамиладзе) (на русском языке)	295

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ

Научная сессия, посвященная 100-летию со дня рождения академика Мкртича Нерсисяна	299
Кристине Мелконян – XXXI Республиканская научная сессия молодых востоковедов	301
Арутюн Марутян – Международная научная сессия, посвященная 2865-летию первого упоминания города Вана	306
Анна Асатрян – Научная сессия, посвященная 750-летию юбилею Момика	309
Роман Овсепян, Гамлет Мелкумян – XII Международная научная сессия молодых ученых Института археологии и этнографии НАН РА	311
Мане Мкртчян – Научная сессия, посвященная 150-летию Вардгеса Суренянца	315

ХРОНИКА

Общее собрание Национальной Академии наук РА	317
Дереник Мурадян	318

CONTENTS

ARTICLES, REPORTS

I

ANCIENT CAPITALS OF ARMENIA

Simon Hmayakyan, Yervand Grekyan – Van in Ancient Times (Turušpa, Tušpa, Tosp)	3
Sergey Vardanyan – Van from Middle Ages to Early 20th Century	20
Anushavan Zakaryan – Van in S. Gorodetsky's Life and Creative Work	34
Avetis Harutyunyan – The Echoes of Young Turks Upheaval in the Province of Van (July–August, 1908)	47
Gayane Makhmourian – Endeavours of Regional Collaboration and the 2nd Conference of Transcaucasian Republics (April 9–22, 1920) (in Russian)	54
Vahan Melikyan – Yerevan and the Yerevan Province after the October Revolution	72

Christine Melkonyan – The Question on the Requirement of Return of the Armenian Territories and the Armenian Church in 1945–1949	94
---	----

II

Aelita Dolukhanyan – Preface to the Catalogue of the Armenian Manuscripts of the National Library of Paris by Frédéric Macler	102
Izabella Mouradyan – Migration Legislation of the Republic of Armenia (1918–1920) (in Russian)	111
Vardan Devrikyan – Canons Devoted to the Warrior Saints in Gandzarans	117
Artashes Shahnazaryan – The Zakaryans’ Armenia in the First Period of Ilkhanate	129
Gevorg Tosunyan – Phraseologisms of Grabar	141
Garegin Toumanyanyan – Remarks on Some Issues Related to the Goods of Late Bronze Age Burials of Armenia	147
Vazgen Hambardzumyan – Etymological Notes on Some Words in “Armenian Dictionary” by Yeremia Meghretsi	161
Hasmik Margaryan – The Terracotta Figurines of Valarshapat (in Russian)	170
David Stronach (USA) – The Silver Rhyta from Erebuni Revisited	180
Armen Petrossyan – Rainbow in Armenian Tradition. Comparative Analysis	198
Sargis Petrossyan – About the Ancient Names and Eponyms of the Ararat Mountains	220
Tamar Hayrapetyan – The Motive of Red Cow in Armenian Fairy-tales	228
Benik Yeritsyan – Modern State of Study of Stone Age Culture in the Territory of Northern Armenia	242

PUBLICATIONS

Alvard Ghaziyan – From Abraham Kisibekyan’s Memoirs	251
--	-----

BOOK REVIEWS

Ruben Safrastyan – Harutyun Marutyan. Iconography of Armenian Identity. Volume 1. The Memory of Genocide and the Karabagh Movement	256
Pavel Chobanyan – V. B. Barkhudaryan. History of the Moscow and Petersburg Armenian Colonies (the middle of the 18th century – the beginning of the 20th century)	260
Svetlana Vardanyan – Sargis Harutyunyan. Essays on Folklore Studies	263
Mher Karapetyan – Ararat Hakobyan. Armenia in the Moscow and Kars Treaties	265
Lilit Hovsepyan – Aelita Dolukhanyan. Nerses Mokatsi	270
Anushavan Zakaryan – Hasmik Gulakyan. Questions of Armenology and Preservation of the Armenians. Publicism in two volumes	274
Anna Assatryan – Lilit Yernjakyan. Ashoogh Love Romance in the Context of Neareastern Musical Interrelations	277
Armen Karapetyan – Suren Sargsyan. Armenian Constitutional Democratic Party (1908–1921)	280
Aram Barlezizyan – Vazgen Hambardzumyan. History of Latinized Armenian (the 14th – 18th centuries)	283

OUR JUBILEES

Radik Martirosyan, Vladimir Barkhudaryan – Prominent Literary Scholar (to academician of NAS RA Aram Grigoryan’s 80th birth anniversary)	285
Radik Martirosyan, Vladimir Barkhudaryan – Prominent Arabist (to professor Nicolay Hovhannissyan’s 80th birth anniversary)	287
Garnik Shakhkryan –Fruitful Creative Way (to architect-scientist Murad Hasratyan’s 75th birth anniversary)	291
Lilia Vardanyan, Levon Abrahamyan, Hamlet Sargsyan – Celebrated Scientist (to Vakhtang Shamiladze’s 75th birth anniversary) (in Russian)	295

SCIENTIFIC LIFE

Scientific Session on Academician Mkrtych Nersissyan’s 100th Birth Anniversary	299
Christine Melkonyan – The 31st Republican Scientific Session of Young Orientalists	301
Harutyun Marutyan – International Scientific Session on the 2865th Anniversary of the First Mentioning of the City of Van	306
Anna Assatryan – Scientific Session on Momik’s 750th Birth Anniversary	309
Roman Hovsepyan, Hamlet Melkumyan – The 12th International Scientific Session of Young Scientists of the Institute of Archaeology and Ethnography of NAS RA	311
Mane Mkrtchyan – Scientific Session on Vardges Surenyants’s 150th Birth Anniversary	315

NEWS

General Assembly of the National Academy of Sciences of RA	317
<u>Derenik Mouradyan</u>	318